

PO VOLITVAH V TRŽAŠKI MESTNI SVET

Kam plove politika tržaških Slovencev?

Pomembna izjava lista Difesa Adriatica — Pojasnila so nujno potrebna

Odkar so postali znani izidi volitev v Trstu, je poglavitno vprašanje, ki muči vladajoče kroge, to, kako naj pride mesto do dela zmožnega občinskega odbora.

Vprašanje se je pojavilo zavoljo tega, ker so demokristjani in njihovi zavezniki, ki so doslej imeli v mestnem svetu od 60 svetovalcev 40 ter z njimi 4 leta varno vladali, prišli 27. maja ob večino: namesto 40 sedežev jih imajo sedaj le 27.

Kako naj Bartoli s to manjšino izvoli upravni odbor? Po pameti bi mogel to doseči samo na ta način, da si poišče novih zaveznikov ter si tako ustvari drugo večino. Na izbiri ima, da gre iskat zaveznike k levici, to se pravi h komunistom in Nennijevim socialistom, ali pa k desnici, katere glavni zastopniki so fašisti in monarhisti.

V istem neprijetnem položaju kot Trst se nahajajo tudi druga velika mesta, tako n. pr.

sama prestolnica Rim, Florenca, Milan in Benetke. Gre potemtakem za splošno vprašanje italijanske vladne politike. Zategadelj so sklenili, da ga rešijo v Rimu. In tu se je izkazalo, da eni nočejo za nobeno ceno sodelovati s komunisti in nennijevci, drugi za nobeno ceno s fašisti in monarhisti.

Da bi preprečili razkol med zavezniki v vladi, so se zato odločili za naslednje: odkloniti je treba sleherno sodelovanje ravno tako z levico kakor z desnico, pa naj se zatem zgodi karkoli. Najhujše, kar se pač lahko pripeti, je, da dobe razne velike občine komisarja in se nato razpišejo nove volitve. Raje naj bodo v nekaterih mestih spet volitve, kot da se razbije sloga v rimski vladi.

Ista navodila veljajo seveda tudi za Trst, kateremu se torej ravno tako obeta vladni komisar s ponovnimi volitvami.

ski svetovalci borili ramo ob ramo s Slovenci za popolno jezikovno in socialno enakopravnost našega ljudstva. Za sedaj se bodo z vso odločnostjo potegovali vsaj za uresničenje pravic, ki nam jih daje londonski sporazum.

Z italijanskimi strankami, ki ne priznavajo niti veljavnosti in obveznosti Posebnega statuta, se zaveden Slovenec ne sme v nobenem primeru politično vezati in jih podpirati.

Sedaj nastane vprašanje, kakšno je stališče tržaške Kršč. demokracije do narodnih in socialnih pravic našega ljudstva. Župan Bartoli, za katerega je Agneletto večkrat v mestnem svetu glasoval, je najbolj zagrizen nasprotnik Slovencev, kar se jih more človek zamisliti. Če si je kak Slovenec drznil ziniti v občinskem svetu le besedico v jeziku svojih volivcev, mu je Bartoli dal nemudoma zapreti usta. Kljub londonskemu sporazumu je v tržaških občinskih uradih strogo zabranjena vsaka dvojezičnost, vsi Bartolijevi proglasi so objavljeni izključno v italijanščini, za zavednega Slovence v mestni upravi ni službe.

Tajnik Bartolijeve stranke prof. Romano je ravno tako znan kot zakleti nasprotnik enakopravnosti Slovencev. Saj je na zadnjem občnem zboru trž. Kršč. demokracije javno pozival oblastva, naj ne dajejo Slovincem pravic, ki jim jih jamči londonski sporazum! Slovenske tržaške duhovnike je pred novinarji označil za narodne zagrizenec ter jih žigosal za pretepače, ki groze »s pestmi in brcami« svojim laškimi stanovskim sobratom.

Romano, Bartoli in vsi ostali demokristjanski voditelji se na vse načine trudijo, da bi se slovenska zemlja na Tržaškem čimprej poitalijančila. V srcu naše domačije rastejo naselja tujih prihajalcev, ki čedalje bolj stiskajo ob zid slovenske domačine.

Kako se rešiti komisarja?

Tržaška Kršč. demokracija se je z idejo komisarja nekako že sprijaznila, medtem ko se ji druge skupine z vso odločnostjo ustavljajo. Komisarju so posebno nasprotni »julijski in dalmatinski« begunci, ki žive v velikem številu v Trstu. Njihovo glasilo Difesa Adriatica je v svoji 22. številki objavilo o tej stvari zelo značilen članek.

Narodno čuteči Italijani — pravi list — so pri volitvah kljub vsemu dosegli večino in bi morali biti sposobni, da »obranijo italijansko občino.« Jasen namig Bartoliju, da bi se moral zvezati s fašisti in monarhisti. Ker se pa Difesa Adriatica zaveda, da Bartoli tega ne sme storiti, mu svetuje, naj pokliče na pomoč — dr. Josipa Agneletta!

Svoj predlog utemeljuje list takole: Kršč. demokracija se je pri zadnjih volitvah na Tržaškem vrgla v boj »proti vsem političnim skupinam in naredila edino izjemo v korist Slov. dem. zveze. Če je med volilno borbo dajala vso prednost »slovenskim demokratom«, bi je ne smelo nič ovirati, da stori sedaj isto. Preden se Italijanska kršč. demokracija zateče h komisarju, naj torej poskusi vse, da sestavi občinski odbor »z Agnelettovo pomočjo.«

Tako je napisala črno na belem Difesa Adriatica. List se sicer moti, če misli, da bi Agneletto mogel s svojim edinim glasom rešiti Bartolija, toda politično pomembno je nekaj drugega: kako se namreč »julijskim in dalmatinskim« beguncem zdi najnaravnejša stvar na svetu, da bo Agneletto reševal in podpiral protislovensko vladavino v mestni hiši. Tolikanj tesne so po sodbi lista že vezi med Agnelettom in Simičem ter tu-

kajšnjo Kršč. demokracijo, saj so »slovenski demokrati« dobivali od nje že med volilno borbo prednost pred vsemi drugimi celo italijanskimi političnimi skupinami.

DOVOLJENO IN NEDOVOLJENO SODELOVANJE

Da bi nas kdo napačno ne razumel, želimo naglasiti, da mi nismo nikaki narodni zagrizenec, ki kar načeloma odklanjajo sleherno politično sodelovanje s sodeželani italijanske narodnosti. Saj smo mi sami bili sklenili, da gremo na skupno listo »Trst Tržačanom! — Trieste ai Triestini!«

Toda vsako sodelovanje z državljani drugega jezika je za narodno zavedne Slovence vezano na določene pogoje, od katerih ne smejo in ne morejo nikdar in za nobeno ceno odstopiti. Mi smo od tržaških neodvisnežev na primer dosegli dvoje: da pridejo na skupno listo trije narodno zavedni slovenski kandidati in da se bodo izvoljeni italijan-

Ljudstvu je treba odkrito govoriti

Kateri zaveden Slovenec more kljub vsemu temu s takimi ljudmi in strankami politično sodelovati in jih podpirati?

Difesa Adriatica trdi, da to delajo voditelji Slov. dem. zveze in Slov. kat. skupnosti, in da so zategadelj uživali »med volilno borbo prednost« pred vsemi italijanskimi skupinami na Tržaškem. K tem politično pomembnim, a za prave in zavedne Slovence skrajno žaljivim trditvam voditelji obeh slovenskih organizacij do danes molčijo kot grob. In vendar je vsakomur jasno, kakšna

je njihova dolžnost do svojih slovenskih volivcev in vse slovenske javnosti.

Če so trditve Difese Adriatice neresnične, mora list za laž odgovarjati ter izjavo preklicati, če so pa resnične, so g. Agneletto in tovariši moralno obvezani dati slovenski javnosti brez odlaganja nekatera nujna pojasnila.

1. Zakaj je vladajoča stranka dala ravno Agnelettovi in Simičevi organizaciji pred-

(nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

KONEC TITOVIH RAZGOVOROV

Titovo potovanje po Sovjetski zvezi je še vedno v središču mednarodnega zanimanja. Na zapadu je vzbudilo posebno pozornost in tudi sume dejstvo, s kolikim navdušenjem so ruske množice pozdravljale Jugoslovane, kjerkoli so se prikazali. To je bilo ravno tako v Leningradu in Moskvi kot v Ukrajini in celo ob Črnem morju pod Kavkazom, kjer je Tito prebil nekaj dni v letovišču Soči. Iz vseh delov države je prejel na tisoče pisem.

Do vrhunca je prikipelo ljudsko navdušenje za jugoslovansko-rusko bratstvo v tork na velikem zborovanju v Moskvi. Vse te stvari povzročajo na zapadu sum, da se Jugoslavija vrača v naročje Kremlja ter s tem trže svoje vezi z zahodnimi velesilami.

Jugoslovani, take trditve odločno zavračajo. Titova desna roka Edvard Kardelj je v ameriškem časopisu Foreign Affairs objavil članek, v katerem pravi, da se jugoslovanska politika ni spremenila. Namen Jugoslavije, da ostane izven obeh vojaških taborov, ne more škodovati dobrim odnosom z Ameriko. Jugoslavija hoče ohraniti prijateljske odnose z Združenimi državami ne glede na to, ali bo prejela od njih še nadaljnjo pomoč.

Tudi Hruščev je čutil potrebo pomiriti zapadnjake. Ko je govoril na torkovem zborovanju v Moskvi, je najprej prosil poslušalce, ali si sme dati na glavo slamnik, ker sonce močno pripeka, nato je dal izraza svojemu zadovoljstvu, da so se razgovori s Titom tako srečno iztekli ter se obrnil proti prisotnim zapadnim diplomatom z besedami: »Nekateri politiki so zaskrbljeni zaradi tega, ker so se zboljšali odnosi med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Ni potrebno, da so zaskrbljeni. Sovjetska zveza noče dobrih odnošajev samo z Jugoslavijo, marveč tudi z drugimi državami. Naše prijateljstvo z Jugoslavijo naj pomaga, da se učvrsti mir v svetu.«

Slične misli je izrazil tudi Tito, ki je govoril na zborovanju v ruščini.

Uradno poročilo o jugoslovansko-sovjetskih razgovorih bo vsak hip objavljeno. V kolikor je Jugoslavija uspešno posredovala med vzhodnim in zapadnim taborom, bodo kmalu dokazala dejanja.

ADENAUER SE JE VRNIL

Nemški kancler je zadovoljen priletel iz Amerike spet v Bonn. Od zunanjega ministra Dullesa je dosegel, da bodo zapadne velesile iznova proglasile »zedinjenje Nemčije za enega glavnih ciljev svoje politike«.

Dokler se Nemčija ne združi — je dejal Adenauer — ne bo miru v Evropi in je tudi Združena Evropa nemogoča. Nemčija se ne bo pogajala na lastno roko s Sovjetsko zvezo, kajti zopetno zedinjenje nemškega naroda je stvar, ki jo »morajo izvršiti štiri velesile«, kakor so se ob koncu vojne obvezale. Nemčija hoče samo, da jo pritegnejo k pogajanjem.

Adenauer je govoril z Amerikanci tudi o razoroževanju, o krepitvi Atlantske zveze in o gospodarskem zedinjenju Evrope, toda kar mu je najbolj ležalo na duši, je bila seveda bodoča usoda Nemčije.

Dulles se je z njim tudi strinjal, da morajo zapadnjaki voditi do Moskve enotno politiko. Preden je odletel domov, je obiskal v bolnišnici Eisenhowerja. Z njim je pa govoril le 10 minut. Iz tega vidimo, da je Eisenhower še zelo šibak in počitka potreben.

LJUDSKO GLASOVANJE V EGIPTU

Dne 23. junija si bo egiptovsko prebivalstvo izvolilo novega državnega poglavarja. Kot edinega kandidata imenujejo doslej polkovnika Nasserja. Časniki so že priobčili vzorec glasovnice: »Strinjam se, da se ministrski predsednik Nasser imenuje za predsednika republike«.

Ni nobenega dvoma, da bo izvoljen in da bo s tem spet ena monarhija za vedno zginila s pozornice zgodovine.

CIPER PRED ZDRUŽENIMI NARODI

Ciprski nadškof Makarios, ki so ga Angleži pred nekaj meseci pregnali na samotni otok Seychelles v Indijskem oceanu, se bori, kakor je prišlo sedaj na dan, tudi proti odtonemu angleškemu guvernerju.

Protestiral je, da so villo, kjer mora bivati, obdali z dvojno bodečo žico in da niso dovolili domačemu katoliškemu škofu, da obišče Makariosa. Z nami — je rekel — ravna jo, kot da bi bili navadni hudodelci.

V znak protesta so zato nadškof in njegovi spremljevalci odklonili vsako hrano ter stopili v gladovno stavko. Kaj so dosegli, ne vemo.

Medtem je pa bil na Cipru spet en grški nacionalist obsojen na smrt. Odkar se je začel oboroženi odpor narodne manjšine, je to 5. smrtna obsodba.

Vprašanje Cipra se torej zmeraj bolj zapleta. Angleška Delavska stranka je predlagala, naj bi Makariosa prepeljali v London in se začeli tu z njim pogajati, a ni s predlogom prodrla.

Zaradi tega je atenska vlada sklenila, da spravi vprašanje Cipra pred občni zbor Združenih narodov, ki se v kratkem sestane v Njujorku.

Osobodilno gibanje ciprskih Grkov ima mnogo prijateljev tudi v Italiji. Tako je rimski dnevnik Il Messaggero, ki podpira Segnijijsko vlado, pisal, kako bi se za grško manjšino moralo zavzeti »javno mnenje vsega sveta«, kajti tu gre za načelo, da se prizna narodom pravica, da sami odločajo o svoji usodi. »Naravno je« — je dejal list — »da težijo Ciprčani k združitvi z matično državo«.

Tako pišejo, kadar gre za manjšine v — drugih državah! Mi Slovenci smo skromni in zahtevamo samo pravice, ki nam jih daje londonski sporazum, pa nam niti teh nočejo dati. Dvojna mera in dvojna morala.

»DAN NEMŠKE EDINOSTI«

V nedeljo so po vsej zapadni Nemčiji praznovali »Dan nemške edinosti«. Izbrali so 17. junij v spomin na 17. junij 1953, ko so v vzhodni Nemčiji izbruhnili nemiri ter so množice naskakovale vladna poslopja, da bi vrgle komunistično oblast. Sovjetska vojska je tedaj vstajajo zatrla in uporniki so bili strogo kaznovani.

Sedaj je 17. junij državni praznik zapadne Nemčije. V soboto so šole imele prost dan, da so učenci lahko poslušali govore o združitvi nemškega naroda. Zvečer so vzdolž meje med vzhodno in zapadno Nemčijo zagoreli kresovi in bakle.

EDINA NA SVETU

Država Izrael je dobila te dni novega zunanjega ministra v osebi 58-letne gospe Golda Myerson. To je edina dežela na svetu, ki ima žensko za zunanjega ministra. O Goldi Myerson pravijo, da je ženska izredne pameti in delavnosti in zelo šaljivega značaja.

VSAK IMA SVOJ KRIŽ

Človek bi mislil, da vsaj v bogatih vladarskih hišah ni družinskih preprirov. Da temu ni tako, dokazuje najnovejši primer holandske kraljice Julijane, ki je živela v najlepšem zakonu, a se je sedaj sprla z možem Bernardom.

Vzrok je neka babnica Hofmans, katero so l. 1947 poklicali na dvor, da bi zdravila od rojstva slepo najmlajšo princezino. Ker zdravniki niso mogli pomagati, je Hofmans obljubila, da jo bo ona rešila slepote s svojimi molitvami. Da zadovolji ženo, je Bernard rekel, naj poskusi, pa ni nič pomagalo.

Medtem je Hofmans dobila vse večji vpliv na kraljico. Vselila se je na dvor, se začela vtikati v vse mogoče zadeve in očitala celo Bernardu, da je njegova »slaba vera« kriva, če hčerka ne spregleda. Princu je bilo že kar preveč in je hotel babnico odstraniti, a našel je na odpor kraljice. Mož in žena sta se od tedaj vse huje prepirala, si nista cele tedne izmenjala besede in Bernard je začel potovati po svetu.

Stvari so se tako zaostrele, da je morala poseči vmes vlada, ker se je Bernard hotel ločiti od Julijane.

SOVJETSKA RUSIJA IN ARABCI

Prihod sovjetskega zunanjega ministra Šepilova v Egipt je obrnil iznova pozornost javnosti na politiko, ki jo vodi Rusija v arabskem svetu.

Da bi prišla do vpliva med arabskimi narodi, se Moskva čedalje bolj poslužuje muslimanske Cerkev v svoji državi. Treba je namreč vedeti, da živi v Sovjetski zvezi nad 30 milijonov mohamedancev in da ima od 16 sovjetskih republik 6 muslimansko večino.

V začetku so se komunisti trudili, da kot ostale vere zatrejo tudi mohamedansko, pa niso uspeli. Zato so se raje z voditelji muslimanske Cerkev sprijaznili in se poslužili njihove pomoči v arabskem svetu. V sovjetskih odposlanstvih za Bližnji in Srednji Vzhod so se v vse večjem številu pojavljali muslimanski duhovniki in branili koristi Moskve.

To so delali tem laže, ker so življenjske razmere mohamedancev v sovjetski Aziji mnogo ugodnejše kot na primer v sosednem Iranu ali Afganistanu. V Rusiji žive sicer ljudje mnogo slabše kot v zapadni Evropi ali v Ameriki, vendar pa znatno bolje kot v zaostalih muslimanskih deželah Azije.

V Sovjetski zvezi imajo muslimani svoje univerze, gledališča, knjižnice, bolnišnice in časnike, česar njihovi bratje v Aziji še ne poznajo.

Od tod ugled in vpliv Moskve med Arabci, ki ga komunisti sedaj načrtno izkoriščajo proti zapadnjakom.

NOVICE

KOMUNIZEM IN KRŠČANSTVO

Na Dunaju je bilo pretekli teden tretje mednarodno zborovanje katoliških časnikarjev, katerega se je udeležilo 150 odposlancev iz Nemčije, Francije, Švice, Avstrije, Južnega Tirola in Luksemburga.

Govorniki so se strinjali v tem, da je tako zvana koeksistenca ali sožitje med krščanstvom in komunizmom nemogoče. Med ljudmi Vzhoda in Zapada je pa sožitje mogoče. Kdor bi razgovore odklanjal, bi se izneveril misijonski misli krščanstva.

RIBIČI SE UPIRAJO

Ribiči naših krajev so poslali v Rim odposlanstvo, da protestira proti več določbam nedavno sklenjenega italijansko-jugoslovanskega sporazuma o ribolovu. Najbolj jih jezi, da ne smejo več loviti rib v nekaterih delih morja, kjer jim je v starih časih bilo dovoljeno in ki so sedaj proglašene za jugoslovanske vode.

Pritožujejo se tudi, da jim Jugoslovani večkrat zaplenijo ladje, češ da love v prepovedanih vodah, to se pravi, da kradejo jugoslovanske ribe.

Rimska vlada je zato sklenila, naj ribiške ladje hodijo odslej na lov v spremstvu oglednic italijanske vojne mornarice. To je prav, zakaj tako bo mogoče na mestu sanem ugotoviti, kdo gazi zakon.

KDO BO PLAČAL?

Ko se je igralka Grace Kelly omožila s knezom Monaca Ranierijem, ji je njegova vlada kupila kot poročno darilo biserno ogrlico za 62 milijonov lir. Sedaj so ugotovili, da biseri niso vredni niti eno tretjino dogovorjene cene. Pariški draguljar Clerc terja zaostale milijone, a niti vlada niti Ranieri nočeta o plačilu nič slišati. Iz tega se bo izcimila nevšečna pravda.

PAPEŽ IN SOVJETSKI POTNIKI

Po več ko 30 letih je navadnim sovjetskim državljanom dovoljeno, da potujejo v inozemstvo. Tako je prišla skupina 450 potnikov v Italijo in si ogledala med drugim Neapelj in Rim. Ko so stali pred cerkvijo sv. Petra, se je slučajno prikazal na oknu Vatikana Pij XII., da blagoslovi množico. Sovjetski potniki so, kakor vidimo na slikah, papežu navdušeno ploskali.

SONČNE PEČI

Ležišča premoga in nafte se polagoma izčrpajo in ker potrebe človeštva nenehno naraščajo, bo s časom tudi elektrike primanjkovalo. Za pogon neštevilnih strojev in ogrevanje stanovanj bodo ljudje uporabljali v prihodnosti atomsko ali jedrno silo in — sončne žarke.

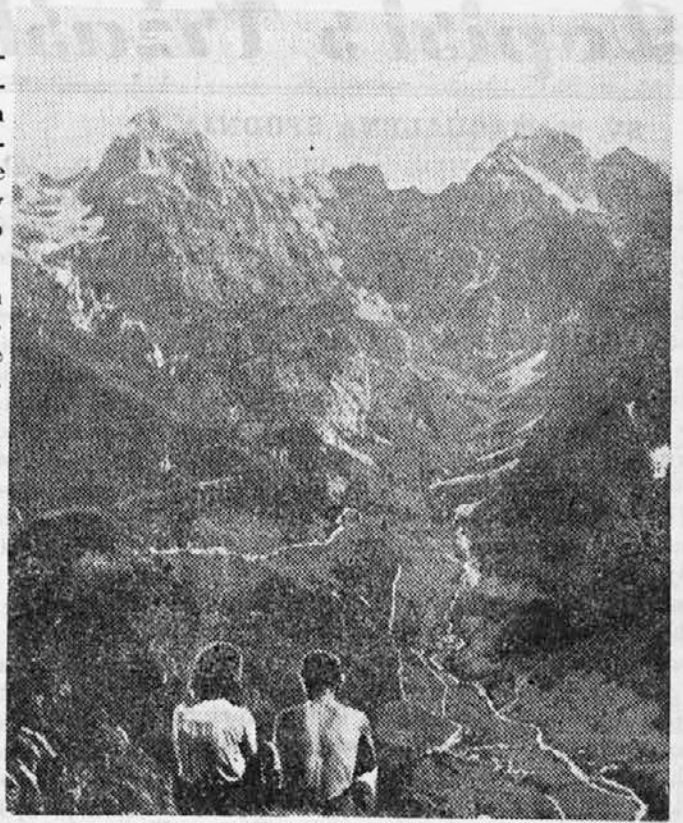
V Ameriki so se pred kratkim sestali učenjaki in razpravljali o bodočem izkoriščanju sončne toplote v industriji in gospodinjstvu. Ugotovili so, da Amerika že danes izdeluje sončne peči, ki jih lahko spraviš v kovček. Imajo obliko dežnika. Ko ga razpreš, se žarki lovijo v aluminijasta zrcala in odtod v kuhalnik, na katerem si družina skuha obed. S sončnimi žarki spreminjajo tudi slano vodo v sladko in ženejo v pogon male motorje.

NEUSMILJENI PARAGRAFI

V Vercelliju so prijeli staro ženičo, ki je na trgu izmaknila kos mesa. Preiskava je dognala, da ni imela pri sebi niti za vozni listek in da že dva dni ni nič jedla.

Državni pravdnik je kljub temu predlagal 1 leto in 2 meseca ječe in 10.000 lir kazni. To se je zdelo tudi sodnikom preveč: vstali so in revo oprostili.

Poslušalci so ploskali, kajti v njih se je

POGLED NA MANGRT IN JALOVEC

zganil čut morale, ki uči, da človek, ki je gladen in si vzame hrano, da poteši lakoto, ravna iz višje sile in ne zagreši tatvine. Pomislimo, koliko ljudi razmetava danes hrano in tisočake, drugi pa nimajo kaj jesti.

Kam plove politika tržaških Slovencev?

Nadaljevanje s 1. strani

KAM PLOVEMO?

Pojasnili so nujno potrebna, kajti v zgodovini političnih borb tržaških Slovencev se ni še nikoli pripetilo, da bi katerakoli slovenska skupina sodelovala z vladajočo italijansko stranko, čeprav ta prizadeva slovenskemu ljudstvu dan za dnem krivice ter ga skuša na vse mogoče načine raznaroditi.

To smo doživeli doslej samo v narodno ne-prebujeni in zaostali Beneški Sloveniji ter v otožni južni Koroški, kjer se je v teku desetletij razbohotilo zloglasno nemškutarstvo, ki je še danes krvaveča rana na slovenskem narodnem telesu.

Kdor sledi dogodkom zadnjega časa v Trstu, ga obhaja resna skrb, ali se tudi pri nas, četudi nehote in postopoma, ne ustvarjajo zaradi pretiranega političnega oportunitizma moralni pogoji za slične žalostne pojave, kakor jih vidimo v Beneški Sloveniji in na Koroškem. To bi pomenilo naravnost zgodovinski preokret v politiki tržaških Slovencev in globok prelom z njihovo ponosno preteklostjo.

Mi iskreno želimo, da bi se motili. Naša dolžnost pa je, da povsem odkrito in kar naravnost povemo, kar mislimo.

Sedaj je na voditeljih Slov. dem. zveze in Slov. kat. skupnosti, na dr. Agnelettu, prof. Rudolfu, dr. Simčiču in kaplanu Šorliju, da dajo vznemirjeni slovenski javnosti potrebna pojasnila. Če bodo še naprej trdovratno molčali, naj vedo, da bo naša javnost v tem videla tudi pojasnilo ter jih uvrstila tja, kamor spada.

nost pred vsemi italijanskimi skupinami na Tržaškem?

2. V čem je konkretno obstajala prednost ali pomoč, ki sta jo obe organizaciji uživali za časa volilne borbe od naših narodnih nasprotnikov?

3. Kako morejo ti naši voditelji opravičiti pred slovenskim ljudstvom sodelovanje s stranko, ki je nasprotna izpolnjevanju Posebnega statuta, sklenjenega v korist naše narodne manjšine?

4. Naj povedo jasno in določno, kaj so v zameno za sodelovanje dobili od Italijanske Kršč. demokracije, da bi lahko tak korak opravičili pred svojo vestjo in narodom?

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ PO NAJNIZJIH CENAH.

Obiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglesi

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon št. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Dopisi s Tržaškega

SV. M. MAGDALENA SPODNJA

O razlaščenih zemljiščih pri Sv. M. M. Spodnji in Domju smo že nekajkrat spregovorili v našem listu. Vendar se to za naše tržaške kmetovalce prevažno vprašanje nikakor noče rešiti, kakor veleva razum in kakor zahtevajo koristi kmečkoga gospodarstva. Ustanova industrijskega pristanišča se na opravičene zahteve posestnikov poživlja ter še vedno neustrašno vztraja na svoji krivični poti. Nezaslišano je namreč, da še zmeraj ponujajo za razlaščena zemljišča smešno nizke cene, ki gredo od 200 do 250 lir za kv. m. Zdi se, da so ti gospodje skregani s pametjo, saj vendar ne kupujejo zemlje v kakem gorskem predelu države, temveč v neposredni bližini mesta, kjer polja bogato rodijo in od katerih so živele številne družine.

Predpretekli teden je novoizvoljeni pokrajinski svetovalec g. Mario Grbec imel daljši razgovor z vladnim komisarjem Palamaro, kateremu je natančno obrazložil zahteve kmetov. G. komisar je moral priznati, da so izvajanja g. Grbea pravilna. Zato pričakujemo, da bo najvišji oblastnik na Tržaškem proučil to vprašanje ter ga tudi pravično rešil. Naša zahteva je, naj Ustanova industrijskega pristanišča plača zemljo po ceni, ki bo omogočala kmetom, da si drugje kupijo novo polje.

DOLINA

Na Industrijski strokovni šoli v Dolini je bila v nedeljo in ponedeljek šolska razstava, na kateri so otroci pokazali, s kakšnim uspehom in zanimanjem so sledili pouku. Letos smo z njimi lahko zares zadovoljni in moremo celo trditi, da so prekosili svoje prednike. Razstava je bila v nedeljo in zlasti v ponedeljek odlično obiskana. Mamice in očetje so se ustavljali pred izdelki svojih otrok in ponosno prikimovali.

Izdelki so bili razstavljeni v različnih sobah. Ob koncu hodnika si prišel v sobo, kjer so bila ročna dela deklet in njih risbe. Takoj si opazil, kako so bile risbe na izviren način razporejene, saj so bile smotrno nametane na raznobarnih podložkih. Risbe vzbujajo vtis dokajšnjega talenta. Po mizah so bila razna umetna ročna dela: prekrasni prti, rjuhe, robčki, krila, torbice v narodnih motivih itd.

Na levi strani hodnika pa je bil deški odelek, in sicer mizarski in kovinarski odsek ter končno tehnične risbe. Najbolj natančno izdelani so bili predmeti iz železa. Že drugi in tretji razred imata izdelke, na katere bi lahko bili ponosni tudi specializirani delavci: orodni pripomočki, kotniki itd. Tudi mizarsko delo je bilo na višku, le barvanje bi lahko bilo bolj dovršeno.

Kdor si je ogledal risbe, mora priznati, da otroci znajo dobro tehnično risati, saj so naredili res težke risbe (sestavne dele strojev in celo načrte za eno ali dvo-stanovanjsko hišo). Najbrž je pa to program, ki ne ustreza strokovnim šolam! Dečki bi raje bolj stvarne in praktične stvari, ki bodo mladeničem služile v vajeniški dobi.

Ob izhodu je bila razstava ljudske šole. Tudi tu smo videli razne lepe izdelke in človek se kar čudi marljivosti in požrtvovalnosti učencev, učiteljev ter profesorjev.

DEVIN

Preteklo soboto je lepo število staršev in prijateljev mladine prisostvovalo zaključni prireditvi naših ljudskošolskih otrok. Za to priliko so nam učenci pripravili dokaj zahtevno Golievo štiridejanko »Princeska in pastirček«. Ker smo vedeli, da se je v zadnjih letih število slovenskih učencev znatno zmanjšalo, smo bili zelo radovedni, kako bo igra izpadla. Bili pa smo prijetno iznenadeni, ko smo videli, da so vsi otroci svoje vloge častno in nekateri celo brezhibno odigrali. Vsi so želi mnogo priznanja, vendar je posebno navdušenje vzbudil mladi kuhar (Mervie Leopold), ki je pokazal pravi igralški dar. Pri igri so sodelovali vsi učenci in najbolj ganljiv je bil prizor, ko so se v začaranem gozdu prikazale žabe in razborita medvedka.

Občinstvo je pridne in požrtvovalne otroke nagradilo s burnim ploskanjem.

Ljubitelj slovenske besede je bil prav gotovo zadovoljen, ko je slišal pravilno izgovarjavo, ki dela toliko težav naši mladini na Tržaškem.

To je dokaz, da se z vajo in z močno voljo tudi naši otroci prav lahko nauče najlepše slovenske govorice.

Na koncu je šolski zbor dvoglasno zapel nekaj narodnih in umetnih pesmi.

V imenu staršev in otrok se je učenka Semula Ondina z izbranimi besedami lepo zahvalila g. učiteljici za njen trud in požrtvovalnost. V sosedni dvorani so si lahko starši ogledali razstavo ročnih del in risb, ki je bila zares okusno pripravljena. Posebno zanimanje so vzbudila različna ženska ročna dela, ki so pokazala, da so v šoli marljivo delali.

Preteklo nedeljo je bil v devinskem gradu »praznik cvetic«, ki ga je priredil princ Rajmund Thurn-Taxis. Ta dan je bil po mnogih letih vstop v grajski park prost, kar so izkoristili številni obiskovalci, ki so si ogledali vse tamkajšnje zanimivosti. Praznika so se udeležile tudi mnoge slovenske prodajalke cvetic iz Trsta in okolice, ki so ta dan prihitele v Devin v lepih narodnih nošah. Zvečer je bil v grajskem parku ljudski ples. Izkupiček edinstvene in lepe prireditve pojde v dobrodelne namene.

MEDJA VAS

Z bliskovito naglico se je v ranih torkovih urah razširila pri nas in v bližnjih vaseh žalostna vest, da je kruta usoda strla življenje komaj 16-letnemu domačinu Lenardu Pericu. Fant se je kakor vselej tudi ta dan odpravil kmaču po 6. uri z doma ter se na kolesu odpeljal proti devinski železniški postaji, kjer naj bi nadaljeval pot z vlakom do Trsta na delo. Vozil je najbrž s precejšnjo brzino po strmi poti proti Štivanu in bilo je prav gotovo prepozno, ko je zagledal na nevarnem križišču v začetku vasi avtobus, ki vozi proti Gorici. Nesrečni mladenič je sicer močno zavrl, toda zaradi brzine ga je vrglo čez krmilo, tako da je z vso silo treščil ob avtobus. Usoda je hotela, da je nato še padel pod težko zadnje kolo avtobusa in obležal na mestu mrtev. Vozač je sicer skušal preprečiti nesrečo, toda ves trud je bil zaman.

Truplo nadobudnega mladeniča so odpeljali na štvansko pokopališče, kjer bo našel večni počitek.

Pokojnik je bil miren in dober fant, ki so ga vsi tako v vasi kakor tudi na delu radi imeli. Težko prizadeti družini naj Bog pomaga prenesti hudo bol. Mlademu Lenardu naj sveti večna luč!

SESLJAN

V nedeljo je bilo v našem lepem zalivu prvo letošnje mednarodno jadralno tekmovanje, ki so se ga udeležili predvsem mnogi ljubitelji tega športa iz Nemčije in Avstrije. Čeprav je bilo vreme nestalno in neprijetno za krmarjenje po morju, je prireditev dobro uspela, saj je privabila precejšnje število tujcev.

Kmaču po 6. uri popoldne sta odjadrala iz Sosljana ter usmerila svojo ladjico proti Trstu tudi pomorski kapetan Anton Noventa in neka spremljevalka. Materi sta naročila, naj se odpelje v mesto z avtomobilom ter naj ju počaka čez nekaj ur v tržaškem pristanu, tako imenovani »Sacchetti«. In res je brezskrbna ženska potrpežljivo čakala do polnoči, toda mladeničev ni bilo od nikoder. Policijski čolni že dva dni neprestano iščejo izgubljeno ladjico, vendar o njej in o dveh krmarjih ni doslej nobenega sledu.

NABREŽINA

Tudi nabrežinska strokovna šola je zaključila šolsko leto z razstavo izdelkov svojih učencev, ki so napolnili kar 4 šolske prostore. Razstavljeni so bila okusna in precizno izdelana dekliška ročna dela, (ga Mihalič je izkušana strokovnjakinja) tehnične in ornamentalne risbe; kulinarčni izdelki ter deška ročna dela iz železa, lesa in kamna. Kamnoseški izdelki so posebnost te šole, zato so tudi letos vzbujali največ pozornosti.

G. Devetaku, ki uči ta predmet, se pozna, da je star mojster.

Celotna razstava je napravila zelo prijeten vtis in dokazala, da dobijo naši otroci na tej šoli dovolj strokovne izobrazbe.

Istega dne je priredila tudi nabrežinska osnovna šola razstavo in zaključno prireditev s pestrnim sporedom. Prireditev je privabila veliko ljudstva in škoda, da je bila šolska jedilnica premajhna.

Tako razstavo kot prireditev sta sijajno uspeli. O razstavah bomo prihodnjič priobčili obširnejše poročilo.

SOLSKA RAZSTAVA NIZJA INDUSTRIJSKA STROKOVNA SOLA

v Trstu (Rojan, ul. Montorsino št. 8/III.), priredi ob zaključku šolskega leta razstavo deških in dekliških ročnih izdelkov. Otvoritev bo 23. t. m. ob 11. uri. Razstava bo odprta do 29. t. m., vsak dan od 9. ure do 12.30 in od 15. do 19. u. e.

»VISTA«

TRST - V. a. CARDUCCI 15 - Telefon 29-656

Bogata izbira nacčnikov, da fotografod, toplomerov in fotografskega materiala

Za birno

Mikalj

URARNA IN ZLATARNA

CAMPO S. GIACOMO 3 - TRST

Dopisi iz Goriške

SEJA MESTNEGA SVETA

V ponedeljek preteklega tedna je bila, kakor smo že poročali, seja goriškega občinskega sveta.

Daljša razprava je nastala, ko so svetovalci načeli vprašanje nove ureditve sodnij na Goriškem. Razni svetovalci so poudarili, da se bo to vprašanje zadovoljivo rešilo samo v okviru pokrajinske avtonomije. Občinski svet je soglasno odobril poziv, naj vlada ohrani celovitost goriške dežele. Svetovalci so obenem odobrili tudi vsa posredovanja pri vladi in parlamentarcih, ki jih je opravil župan dr. Bernardis. Mestni očetje so ugotovili, da je zloglasni Morov predlog izzval že celo vrsto protestov. Zato so zahtevali, naj se ukine drugi odstavek člena 1. zakonskega predloga.

Župan je obvestil občinski svet tudi o odgovoru podministra Bovettija ter državnega podtajnika Martinellija na znano resolucijo mestnega sveta o goriškem letališču. Državni podtajnik ugotavlja, da to vprašanje proučuje sedaj generalno ravnateljstvo za civilni promet, medtem ko podminister Martinelli zatrjuje, da niso doslej uradno ničesar ukrenili v korist letališča v Ronkah. Župan je poudaril, da je treba to prevažno vprašanje vsestransko proučiti in da se mora pri tem upoštevati stvarnost in ne polemika. Gre za to, da se ustvari najugodnejši pogoji za civilni zrakoplovni promet v obmejni coni.

Občinski svet je imel zadnjo sejo v četrtek. Na dnevnem redu je bilo vprašanje ribolova v Jadranu. To razpravo je zelo nerodno sprožil našim čitateljem predobro znani Pedroni z nedostojno izzivalno izjavo o »titinskem piratstvu«, kar je dalo gg. svetovalcema Paulinu in Šuligoju povod, da sta v znak protesta zapustila sejno dvorano. »Končno smo samci«, je vzkljknil junak dneva, odvetnik Pedroni, a se je vročekrvnež takoj streznil, ko je zagledal oči slovenskega svetovalca Rudija Bratuža, ki so ga hoteli prebosti. V razburjenosti je namreč mislil, da so vsi Slovenci zapustili sejo, a gospod Bratuž je pametno storil, da je ostal na svojem mestu.

PRAZNIK SV. ANTONA V GORICI

Letos je Gorica zelo slovesno obhajala praznik priljubljenega svetnika Antona Padovanskega.

V cerkvi sv. Antona v stolniški fari, ki je bila, kakor trdijo zgodovinarji, zgrajena na temelju celice, v kateri je živel nekaj časa sv. Anton Padovanski, je bilo letos še veseleje kot druga leta. Nekaj dni pred praznikom je namreč beneški urad za čuvanje spomenikov obvestil stolniškega župnika msgr. Velcija, da je stara cerkva sv. Antona z znamenitim obokanim stropom in hodnikom pred njo priznana kot državni spomenik. Prejšnji samostan, ki ga je bil zgradil baje svetnik, je danes spremenjen v stanovanjski. Sv. Anton je živel v Gorici od 1227. do 1229. leta. Današnja cerkva je bila pa zgrajena leta 1825.

ŠTEVERJAN

V nedeljo je bil pri nas »Praznik češenj«, ki ga je priredilo goriško S. K. P. D. Kljub nestalnosti vremena je ta že običajni praznik privabil veliko število ljudi.

Pri nastopu so sodelovali pevski zbori iz Doberdoba, Rupe, Štandreža, Števerjana ter okteti iz Gorice, ki je pod vodstvom mladega pevovodje odpel tri pesmi. Najbolj je ugajala znana Komelova »Korotanki«, ki ji je Bršljanski spesnil besedilo.

Za okteto je nastopil pevski zbor iz Rupe pod vodstvom Nik. Pavletiča. Zbor je častno izvršil svojo nalogo.

Nato so nas s svojim petjem razveselili Doberdobci. Vseč nam je zlasti bila večno lepa in pretresljiva pesem »Oj Doberdob«, ki tako globoko izraža nadčloveško trpljenje slovenskih bojevnikov v prvi svetovni vojni kakor tudi njihovo odločno borbo za kulturno in politično svobodo.

Zadnji je nastopil števerjanski zbor pod vodstvom svojega nadvse vnetega pevovodje. Zlasti dobro je odpel »Ribniško« in »En glažek vinca rumeni«.

Razsodišče je prisodilo prvo nagrado števerjanskemu zboru, kar je občinstvo potrdilo z dolgotrajnim ploskanjem. V spomin je zbor dobil lep pokal.

Števerjanci se vsem, ki so pri našem »prazniku češenj« sodelovali, iz globokega srca zahvaljujemo.

Prefektura je pretekli teden odobrila sklep našega občinskega sveta, ki je svoj čas določil novo plačo obč. tajniku.

SOVODNJE

Bralcem Novega lista je že znano, da je naša občinska uprava v sporu z goriško občino zaradi dohodkov, ki jih ta ima od proste cone. Kakor bogataš nikdar ne razume, da ima tudi revnejši človek neke pravice, tako ni hotela tudi goriška občina doslej nikakor priznati, da pritiče del teh dohodkov tudi Sovodnjem. Naša uprava se je končno oaveličala prerakanja in je pred kratkim odposlala svojega tajnika v Rim, da pri najvišjih oblastvih posreduje, naj se to prevažno denarno vprašanje končno pravično reši.

Iz poročila, ki ga je imel na zadnji seji goriškega občinskega sveta odbornik za prosveto prof. Gianantonio, smo zvedeli, da tako imenovana ustanova »Città di Gorizia« prav z dohodki proste cone prireja razne kulturne manifestacije, koncerte in umetniške razstave. Ta ustanova je imela samo od »prostovoljnih« prispevkov, ki jih je plačal avtomobilski klub nad 17 milijonov dohodkov, od katerih je z nad 14 milijoni podprla razne kulturne prireditve. Gorici iz srca privoščimo, kar ji gre, toda obenem zahtevamo, da se tudi nam Sovodnjcem da vse, kar nam pritiče. Prepričani smo, da bomo prej ali slej z upravičeno zahtevo tudi uspeli.

Naša občina je že pred tremi leti to zadevo obrazložila Rimu s posebno spomenico. Poudarila je, da imajo Sovodnje pravico do trošarine od blaga proste cone, ki se potroši v njeni občini, česar ji pa Gorica doslej ni hotela priznati. Naš tajnik se je v Rimu tudi zanimal za asfaltiranje ceste Sovodnje—Rubije—Gabrje in za napeljavo vodovoda v vse vasi sovodenjske občine. Posebni izdatki za obe deli naj se vnesejo v proračun za leto 1956-57. Občina je že davno zaprosila za državno posojilo.

Z novim avtobusnim voznim redom, ki ga je Ata pred kratkim uvedla, nismo Sovodnjenci zadovoljni.

Podjetje je ob praznikih ukinilo preveč voženj, izmed katerih pogrešamo zlasti ono ob 18. uri iz Gorice ter ob 18.30 iz Sovodnj.

ŠTANDREŽ

Goriški občinski svet je na zadnji seji odobril skoro štiri milijone lir za asfaltiranje cest in trgov. K tem delom spada tudi asfaltiranje našega trga pred cerkvijo. Štandrežci smo se za to dalj časa borili, sedaj pa upamo, da se bo naša stara želja končno uresničila.

Zadnja nevihta je štandreškemu polju ob tržaški cesti napravila precej škode, na Rojcah smo pa, hvala Bogu, skupno s Sovodnjenci in drugimi vasmi, še pred hudo nevihto seno pokosili in ga spravili domov.

IZ DOBERDOBA

Predpreteklo nedeljo so izplačali nagrade, ki so jih razni kmetovalci prejeli ob razstavi živine. Prvo nagrado 3000 lir je odnesel, kakor smo že poročali, naš župan Ferletič Miro, ki se na vse mogoče načine trudi, da bi dvignil napredek, kulturo in blagostanje doberdobske občine. Vsa čast mu!

Prefektura je nedavno tega odobrila sklep občinskega sveta o otvoritvi delovišča za po-pravo cest.

Med 42 novimi trgovinami na Goriškem je bila registrirana pri goriški trgovinski zbornici tudi naša nova slaščičarna.

IZ TRŽIČA

Stavka v ladjedelnihah je predpreteklo soboto dobro uspela, ker sta jo napovedali obe sindikalni organizaciji. Delavci so protestirali proti vodstvu CRDA, ki je hotelo znižati akordne plače. Stavka je trajala 48 ur. Odložiti so zato morali splovitev dveh ladij in tudi »Barbare«, o kateri smo v Novem listu že poročali.

DEKAN ANDREJ SIMČIČ

Po vsem Goriškem cenjenega solkanskega dekana Simčiča je tamkajšnje sodišče obsodilo na 6 mesecev zopora in povrhu, da eno leto ne bo smel izvrševati svojega poklica. Ker je dekan znan naši javnosti še iz dobe fašizma, ko se je značajno in neustrašno upiral črnemu nasilju, se je vest z veliko naglico razširila in izzvala splošno začudenje. Ljudje se sprašujejo, kaj je ta pošteni in narodno zavedni mož zagrešil v matični državi.

Baje naj bi bil zlorabil spovednico, da se na nedovoljen način vtikuje v družinske razmere. Ker je spovedna tajnost za vsakega duhovnika sveta in neprekršljiva, je dekan moral pred sodiščem molčati in se ni mogel braniti. Razen tega pri spovedi ni bilo prič. Tožitelj lahko trdi, kar hoče, ne da bi mogel svoje obtožbe dokazati.

Kako je moglo sodišče na taki podlagi obsoditi dekana Simčiča? Ljudje šušljajo, da se mu je maščevalo, ker je izstopil iz C. M. D. Goričane je še posebno prizadelo, ko so brali v nekem goriškem tedniku, da se dekan nahaja že v solkanski ječi.

Ta časopisna vest je k sreči lažna, kajti g. Simčič je na svobodi in čaka, da ljubljansko sodišče reši njegov priziv. Trdno smo tudi prepričani, da bo prizivno sodišče zaslužnega narodnega delavca oprostilo.

Take obsodbe so pa vsekakor zelo škodljive matični državi, ker jo spravljajo ob ugled v zamejstvu ter so samo voda na mlin sovražnikov Jugoslavije.

Beneška Slovenija

ŠEMPETER SLOVENOV

Sedaj ko so se po ostri volilni borbi duhovno pomirili, je izid volitev predmet živahnih razgovorov. Skupni napad vseh strank, ki so nastopile pod krinko »neodvisnih«, proti D. C., ni uspel. Ta je dobila 668, »neodvisna« pa le 392 glasov. Demokristjanska stranka je pa precej nazadovala od zadnjih volitev in bi bila še bolj, če bi ne bili nastopili komunisti. Strah pred komunisti ji je namreč prinesel marsikateri glas. Komunisti so odnesli 176 glasov. To je več kot preveč za Šempeter, tembolj, ker so se nahajali med njimi ljudje, ki so se pred leti odlikovali kot »italianissimi«.

Za pokrajinske volitve so v naši občini glasovali takole: MSI 75 glasov, komunisti 302, socialisti 279, liberalci 89, demokristjani 738, monarhisti pa 153. Na komunistični listi je kandidiral domačin, učitelj Petričič, za katerega bi bila glasovala ogromna večina volivcev, da bi se vključil v kako drugo listo.

Tudi na liberalni listi je kandidiral domačin I. Sirk, toda ker pri nas ne maramo kapitalistov, je mož dobil le 89 glasov. Čeprav je g. Sirk v sedmih občinah odnesel komaj 768 glasov, bo vendar sedel v pokrajinskem svetu, ker so mu bili prišteti še vsi

drugi liberalni glasovi ostalih volilnih okrajev. Tako bo naš okraj, h kateremu spadata tudi furlanski občini Pavoletto in Faedis, imel v pokrajinskem svetu kar dva svetovalca: demokristjanko gospo Adrijano Selan-Brollo, kateri so nadiške občine dale 4067 glasov, in pa g. Iv. Sirk. Upamo, da bosta svetovalca tekmovala med seboj ne le za italijanstvo nadiških dolin kot svoj čas polkovnik Olivieri, marveč v resnični pomoči našemu revnemu ljudstvu. Pri nas je pri zadnjih volitvah močno napredoval tudi socializem, ki smo ga tu doslej poznali le po imenu. Za to stranko so glasovali brezposelni in delavci ukinjenih tovarn.

PODBONESEC

V Podbonescu so za pokrajinski svet volili takole: MSI (Grisi) 14, komunisti (Petričič) 47, socialisti (Vanon) 69, liberalci (Sirk) 173, demokristjani (ga. Selan-Brollo) 1121, monarhisti (general Dal Bin) 288.

ŠT. LENART

Pri občinskih volitvah je Kršč. demokracija komaj odnesla zmago s 518 glasovi proti 483 glasovom neodvisnih, oziroma vseh ostalih strank, ki so se jim pridružili tudi vsi boldarinovci iz Kozce. Malokje v Italiji

je bil spopad z demokristjansko stranko in njenimi nasprotniki tako hud kakor pri občinskih volitvah v Sv. Lenartu.

Za pokrajinski svet pa so v Sv. Lenartu volili takole: MSI 105, komunisti 109, socialisti 98, liberalci 218, demokristjani 546, monarhisti 41. Število glasov komunistov in fašistov so dvignili odpuščeni delavci podjetja cementarne in boldarinovci.

IZ ČEDADA

Upravne volitve so za nami. Čedadcev ni bogve kako nadlegovala hrupna volilna propaganda. Vsi smo namreč bili prepričani, da bo zmagala D. C., in sicer po zaslugi mestnega župana senatorja Pelizza, ki se je dobro izkazal v bivši upravi. Prav gotovo nam bo dr. Pelizzo nepristransko županoval tudi nadaljnja 4 leta. Zaradi njegove delavne in plemenite osebnosti smo tudi čedadski Slovenci volili njegovo stranko in komunisti ter socialisti so bili razočarani, ker so se nadejali velikega napredka, ki pa ga ni bilo.

Skoro v vseh občinah našega okraja so zmagali demokristjani, le v Prapotnem so z malo večino prodrli socialisti. Ta primer je iznenadil vso okolico, še najbolj pa župnika in kaplana, ki pomagata ondotnim »italianissimom« pri raznarodovanju Slovencev.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Dne 12. junija so jugoslovanske čete odkorakale iz Trsta. Zastave so se spet zamejnale. To pot pa je tudi na miramarskem gradu zavihral nov prapor z zvezdami in črtami. Novi ameriški gospodarji so se ogledovali v nekdanjem razkošju.

Na normanskem stolpu belega gradu se vijejo novi prapori. Pred skoro sto leti so iz Miramara ponesli avstrijskega orla v novi svet, zdaj, v novi dobi, pa so kot v maščevanju zasadi vrh gradu zastavo s tiste zemljine, kjer je Maksimilijan zgubil krono in življenje.

V ta najbolj vetrovni kotic pokrajine Evrope so prišli kot novi gospodarji Američani in Angleži. Toda ti niso več bili principi ali velike politične glave, marveč le generali. Na ozemlju okrog belega gradu so se še vžigale strasti in narodna maščevanja. Težko je bilo krotiti nemirne duhove in tlačiti pridrževano mržnjo, ki je kakor pod pepelom tlela v sreih. Generali v kratkih hlačah in s kosmatimi koleno so s palčico pod pazduho krožili po mestnem nabrežju in prezirljivo zrli skozi monokle na ljudi, ki si iz vojne revščine in strahu še niso opomogli. Tem častnikom, ki so prevzeli vso oblast, se je zdelo, da kakor kje v kakšni kolonialni deželi predstavljajo silno mogočnost njih držav ali ves sijaj Njihovih Verličanstev. Nekoliko s kruhom, pravzaprav z mesnatimi škatlami in po načelu »razdeli, pa vlada«, so preko policije obvladovali Svobodno tržaško ozemlje, na katerem robu se je še vedno ponosno dvigal Miramar z vso svojo belo lepoto in temno preteklostjo.

ŠEST STRELOV

Kakor vse dosedanje oblastnike tako je tudi nove gospodarje privabil grad v svoj začarani krog. V njem in v Devinu so postavili svoj glavni stan. V Miramaru so preuredili sobane po svojem kričočem okusu. Mogočno prestolno dvorano so kar belo prepleskali, da je služila za pojedine in svečane plese. V nočnem sedežu visokih častnikov se je začelo živahno vrvenje in življenje. Lestenci so metali žarke luči na nemirne valove pod školji, ko je v gradu bučala godba in šelestela svila po zglajenih parketih. Stari, turobni spomini so utonili v pozabo. Le od časa do časa se je kdo spomnil na nekdanje zgodbe, ki so se začele v lepem dvoru in tega ali onega pogubile.

Veseli svet se je smejal, ko so v novih časopisih zaveznikov brali, kaj vse se je tu pripetilo. To so bile zanje »stare pravljice«, ki se jih nihče več ne boji, češ kaj more do živga njemu, ki živi pod mogočnim zvezdnim praporom? Bajke o običajnih strahovih, ki jih poznajo iz vseh starih angleških in škotskih gradov, so romantično predrznost in zvedavost mladih častnikov še podžigali, da se jim je beli grad zadel še stokrat zanimivejši.

Toda kmalu je spet odbila usodna ura za enega izmed njegovih prebivalcev. General De Winton je bil poslan kot poveljujoči general zavezniškega vojaštva na tržaško ozemlje. V razkošnem gradu je mrki in resni mož uredil svoje bivališče. Bilo je sredi zime leta 1947. Takrat je bilo treba močne roke, da bi krotila nemirne duhove.

Približevala se je namreč odločitev; govo-

rilo se je o bližnji razmejitvi in da bo velik del Istre s Puljem vred prišel pod upravo sosednje Jugoslavije. Pri italijanskem delu prebivalstva je začelo vreti; spretna podtalna propaganda je vzpodbujala na izselitev. Ljudstvo je nasedalo obljubam raznih hujskačev. Na zavezniško upravo in na njene generale so leteli očitki, da hote spreminjajo narodnostno lice Istre. Izbruhnili so po raznih krajih nemiri in upori, ki sta jih vojaštvo in policija potlačila po novih načinih s krožnimi lahki avtomobili in curki vode.

V Pulju je pa postalo bolj vroče. Prve dni februarja so se v mestu pojavile skupine mladih ljudi, ki so oboroženi z gorjačami prepevali bojne pesmi iz starih črnih časov. Začele so pokati tudi bombe in padati nove žrtve.

Takrat je general De Winton prevzel oblast in pokazal vojaško moč. Ukazal je, da so čete večkrat v popolni bojni opremi korakale po mestu, da bi nemirneže preplašili. (Dalje)

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje 1 t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z glasbenikom B. Merkujem

Zadnje čase smo zasledovali vašo polemiko v ljubljanskih »Naših razgledih«, v kateri zavzimate stališče, da naj bi se sodobna slovenska glasba rešila svoje okostenelosti, oziroma provincialnosti. Kaj sodite o sodobni slovenski glasbi?

Zaradi posebnih pogojev, v katerih se je razvijala slovenska kultura, je slovenska glasba v preteklem stoletju močno zaostala za razvojem svetovne in tudi za slovensko književnostjo in likovnimi umetnostmi. Naša moderna zborovska in instrumentalna glasba je nastala šele vzporedno z nastopom Moderne v književnosti in četvorice impresionistov v slikarstvu. Vse, kar je dala slovenska glasba po Galusju, je delo izraziških epigonov in eklektikov. Ker je moral prvi rod naših »modernih« skladateljev tako rekoč orati ledino in radokonačiti vse, česar nam ni preteklost dala, ne smemo pričakovati od njega, da bi dosegel ravni tedenjih naj a rednejših glasbenih gibanj. Ta doba modernega slovenskega glasbenega prebujenja je vezana na imena mentorja Gojzira Kreka in skladateljev Emila Adamiča ter Antona Lajovica.

Naslednje pokolenje se je že lahko pridružilo prizadevanjem svetovnih skladateljev: to je doba, ki traja približno od nastanka glasbenega ekspresionizma do konca tridesetih let in ki jo zaradi ene njenih vidnejših značilnosti rad imenujem dobo eksperimentizma: iskanja novega za vsako ceno. Slovenci imamo močne osebnosti eksperimentistov v Slavku Ostercu, Mariju Kogoju, Karlu Pahorju in drugih. Mnogi predstavniki tega rodu so še vedno ustvarjali pod vplivom poznoromantične tradicije in že prežvelega impresionizma. Med temi je najpomembnejši Lucijan Marija Škerjanc.

Z nastopom pretekle vojne se je začel uveljavljati v svetu rod, ki se sicer okorišča z vsemi pridobitvami eksperimentistov in celo izpričuje nove izrazne možnosti, vendar ga predvsem zanima vsebina glasbene izpovedi: zato lahko govorimo o humanosti sodobne glasbe, ki se s tem močno razlikuje od glasbe eksperimentistov. Pri nas pa je položaj še zelo zmeden: še vedno je močno številno skladateljev, ki se v bistvu držijo poznoromantične ali impresionistične tradicije; redkejši so tisti, ki so po svojem bistvu revolucionarji, eksperimentisti. Nekateri so v zadnjem desetletju skušali prodreti s programskim značajem svojih skladb: političnim, kulturnim in podobnim špekulacijam so dodali še glasbeno s tem, da so skušali obuditi načine, ki so se v preteklosti dobro obnesli. Uspehov, ki so jih trenutno imeli s takimi deli (mislim predvsem na nekatere opere, vendar spadajo sem še številna dela iz vseh ostalih panog glasbenega ustvarjanja), ni gotovo pripisati umetniški vrednosti del samih. Zelo redki pa so tisti, ki čutijo potrebo, ustvarjati resnično sodobno glasbo: t. j. glasbo, ki je pretežala vsako vez s pozno romantiko, impresionizmom in ekspresionizmom ter postala svobodna in osebna v izbiri sredstev, mogočna in povedna po izpovedi.

Vzrokov je mnogo. Med glavnimi naj omenim le nekatere: slovenske glasbene ustanove (Slovenska Filharmonija, Radio, Društvo slovenskih skladateljev, glasbeni oddelek Državne založbe Slovenije itd.) prispevajo s svojo reproduktivno in založniško dejavnostjo premalo k jasni usmeritvi načel; občinstvo, skoraj kot povsod po svetu, ni dovolj zrelo, da bi znalo podpirati najbolj zdrave sodobne težnje v glasbi. Največja krivda pa je v samih skladateljih: premalo so razgledani, potovati bi morali po svetu, spoznavati glasbeno življenje drugje. V velikem številu bi jim morale biti dostopne sodobne partiture in dobre plošče, imeti bi morali stike s svetovnimi skladatelji, razčistiti bi morali svoje esetske nazore in se jasno zavedati, kje je meja med obrtjo in resničnim umetniškim ustvarjanjem.

Katere slovenske glasbenike iz preteklosti in sodobnosti največ cenite?

Najpomembnejši slovenski skladatelj je nedvomno Jakob Petelin-Gallus. Slovenci ga premalo poznamo in cenimo. Zato nujno potrebujemo izdajo njegovega zbranega dela in izprno študijo o njem. Nikoli ne bi smeli pozabiti, da je Gallus edini slovenski skladatelj, ki je izredno pomemben tudi v svetovnem merilu.

Od modernih cenim predvsem tiste, ki so prispevali k razvoju naše glasbe in so bili izvirni in povedne skladbe: Anton Lajovic (zborovske skladbe in samospevi), Marij Kogoj, Marijan Kozina (nje-

gova opera »Ekvinokcija« je vredna vsakega odra), Karol Pahor (njegova poslednja dela), Marijan Lipovšek, Ubald Vrabec (zborovske skladbe) idr.

Od predstavnikov mlajšega rodu — izmed istih, katerih dela poznam — cenim predvsem Primoža Ramovša, Vladimirja Lovca, Janeza Matičiča, Aleksandra Lajovica, Alojza Srebotnjaka. Od teh si obetam, da bodo slovenski glasbi utrlji pot v svet. (V zadnjih letih sledim z velikim zadoščenjem uspehom Ramovševih glasbe v svetu: po izvedbah na Danskem in v Nemčiji bodo letos podali njegova dela na Kitajskem ter v Belgiji in v drugih evropskih državah).

Ali ustreza slovensko glasbeno založništvo potrebam po uveljavljanju dobre slovenske glasbe?

V primeru z ostalo založniško dejavnostjo je glasbeno založništvo v Sloveniji skromnejše, vendar pretega vsako podobno prizadevanje izpred vojne. Državna založba Slovenije, ki je najpomembnejša, je objavila v prvem desetletju 170 glasbenih izdaj, med njimi približno polovico izvirnih slovenskih del. Teh uspehov se mora vsak ljubitelj glasbe veseliti.

Kriteriji pri izboru izvirnih skladb sicer niso vedno jasni. Temu je nedvomno kriva tudi zapleta birokracija. (Vsako delo mora skozi štiri instance. Prva: M. Bravničar, vodja glasbenega oddelka DZS. Druga: prva strokovna komisija. Tretja: druga strokovna komisija. Četrta: založniški svet). Tako si tudi lahko razlagamo, zakaj DZS ni priobčila del nekaterih pomembnih slovenskih skladateljev, medtem ko pogosto tiska dela avtorjev, ki so njenim krogom najbližji.

Pri glasbenem založniškem delu DZS pogrešam predvsem dvoje: zbrana dela slovenskih skladateljev (tako kot izdaja zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev. Zbrano delo Jakoba Petelin-Gallusa, Marija Kogojca, Slavka Osterca in Antona Lajovica nam je nujno potrebno), in kvalitetne skladbe sodobnih, predvsem mlajših slovenskih skladateljev.

Poslednji potrebi delno zadošča Društvo slovenskih skladateljev s svojo skromno založniško dejavnostjo. O izdajah tega društva sem napisal nedavno oceno, ki je sprožila precej ostro, a zelo koristno polemiko. Društvo je na žalost odvisno od državnih podpor, ki jih pa dobiva v znatno nižji meri kot sorodna jugoslovanska združenja. Prav zaradi tega je njegova založniška dejavnost tako skromna.

Pri tem želim pa poudariti pomen Slovenske glasbene revije, ki jo društvo izdaja in Državna založba Slovenije že šest let zalaga. (V tem času so izšli trije letniki).

Kaj sodite o slovenski lahki glasbi?

Priznati moram, da izvirno slovensko lahko glasbo zelo malo poznam. Za lahko glasbo se nisem nikoli zanimal, ker je njena vsebina prehlka in njen izdelek obrtniški. Nasprotno sem pa ljubitelj pristnega jazza in pristne ljudske glasbe.

Kako si predstavljate dobre priredbe ljudskih pesmi?

Slovenske ljudske pesmi slišimo največkrat v slabih, zastarelih, takojmenovanih čitalniških priredbah. Vzorne priredbe so — kakor n. pr. Maroltove

— harmonsko pestre in ritmično razgibahe; njihov izdelek ni enolično ponavljanje najbolj preprostih akordičnih obrazcev, temveč sveže zaporedje pestrih in domiselnih prijemov.

Ali Vas zadovoljujejo programi slovenskih glasbenih prireditev v Trstu?

Na splošno da. Glede na moči, s katerimi razpolaga slovenska glasbena kultura v Trstu, so odločno dobre. Od bodočnosti pa si obeham mnogo več.

Kakšno je po Vašem mnenju tržaško glasbeno življenje na splošno?

Takšno je, kakršno more biti v kraju, ki pomeni za oba naroda skrajno periferijo. Mimo tega je usodna kulturna mlčačnost večine Tržačanov. Domače pobude so premalo številne, pa še te ne najdejo ne doma ne zunaj potrebnega razumevanja.

Doslej sva govorila o glasbi na splošno. Zdaj pa še kaj o Vas, o Vašem glasbenem razvoju, o Vaših vzornikih in o načrtih.

Glasbe sem se učil, preden sem znal pisati: tedaj mi ni bilo še pet let. Ko sem začel igrati, sem začutil potrebo, pisati packe, ki naj bi bile podobne vajam in skladbicam, ki sem jih igral. Kakor vsi otroci sem tudi jaz zelo rad oponašal starejše in delal, kar so oni. Skladateljstvo sem se lotil dvajset let pozneje, ko sem se nehal učiti violine. Prav zaradi violine in ljubezni do starih italijanskih violinistov, katerih dela sem najraje igral, je verjetno nastalo v meni magnjenje do linearne, polifonske glasbe. Ni mi lahko reči, v kolikšni meri so vplivali name veliki mojstri, posebno zato ne, ker sem se vedno skušal ogniti vsakemu zunanjemu vplivu. Pač pa lahko povem, da so mi vredno pri srcu stari polifonisti, glasbeni barok, klasicizem in sodobnost. Nekaj imen: Bach, Mozart, Schumann, Musorgskij, Ravel, Barok, Hindemith, Šostakovič, Gershwin.

Moj razvoj? Začel sem s samospevi: saj se človeški glas najlepše glasbilo. Pri njih me je zanimala sodobna občutena psihološko utemeljena spevnost, čeprav daleč od patetičnosti in romantičnih vzorcev. Potem so me zamikale različnejše komorne zasedbe s pretežno uporabo godal in lesenih pihal. Pri njih sem skušal ustvariti svoj osebni polifonski izraz. Zelo me mika tudi simfonika: a glasba, vendar sem na tem področju napisal le nekaj majhnih del, ki jih še nisem dal iz rok.

Poleg skladateljstva se rad posvečam publicistici. To mi pomaga izostriti misli in razore.

Načrti? Teško govorim o njih. Imam jih dovolj za tri življenja. Trenutno imam v delu zbirko klavirskih preludijev in fug. Za najbližjo bodočnost imam v načrtu opero, ob kateri delam že leto dni: vendar bom potreboval še več let, preden spravim zadnje note pod streho, ker delam vzporedno še ob drugih skladbah.

KULTURNE VESTI

Niti s prihodnjim šolskim letom ne bodo v Celovcu odprli slovensko, ali bolje rečeno, dvojezično gimnazijo, ki je bila koruškim Slovincem zagotovljena v avstrijski mirovni pogodbi. Avstrijska vlada se izgovarja, da mora še novoizvoljeni parlament sklepati o tem in izdati poseben zakon. Povsod ista pesem, kadar gre za šolstvo slovenskih manjšin. Mora biti res nevarno.

V Sloveniji so s posebno anketo ugotovili, da je večina slovenskih vzgojiteljev za to, da bi odpravili dosedanje prakso pisanja »karakteristika« v šoli o učencih, ker so nesmiselne in nepedagoške.

Nova številka ljubljanske revije »Naša sodobnost« prinaša večje število pisem, ki jih je pisal Ivan Cankar svoji dunajski zaročenki Stefaniji Löfler, ki še zdaj živi na Dunaju. Edina doslej znana ljubezenska pisma največjega slovenskega pisatelja so vzbudila razumljivo pozornost, a mnogo bralcev je nad njimi razočaranih. V prihodnjih številkah revije bodo objavljena še druga pisma, ki jih je Löflerjeva sama izročila pred nekaj leti nekemu slovenskemu literarnemu zgodovinarju, ki jo je obiskal.

V Rimu je umrl 11. t. m. Corrado Alvaro, eden najvidnejših sodobnih italijanskih pisateljev. Bil je star 61 let. Doma je bil iz Kalabrije in v svojih romanih in povestih je opisoval njene ljudi, pastirje, kmete in delavce. Napisal je večje število romanov, med katerimi je zaslovel posebno »Asp. omontski ljudje«. Njegova dela so prevajali v mnoge tuje jezike.

GOSPODARSTVO

SNAŽI KOŽO ŽIVALIMI

Živina očitno čuti posebno ugodje, če ji snažimo kožo, ker drugače ne bi tako mirno stala in se pustila čistiti. Živina s čisto kožo pa ni samo lepša in bolj zdrava, temveč tudi bolj donosna.

Koža predvsem uravnava toploto živali. V koži so posebne žleze, tako imenovane znojnice, ki v toplem okolju živahneje delujejo - žival se poti - v hladnejšem okolju pa bolj počivajo. Na ta način se uravnava toplota v notranjosti živalskega telesa. Poleg tega živali po znojnicah izločajo mnogo snovi, ki bi povzročile notranje zastrupljenje, če ne bi zginile iz telesa.

Vse, kar izločajo znojnice, pride na koži v dotik s prahom, katerega je vedno dovolj v ozračju. Tako se ob znojnicah tvorijo razne spojine. Njih bistveni sestavni del so različne bakterije, katerih je tudi vedno dovolj v zraku. Te pa le prevečkrat povzročajo razne bolezni, spojine same pa onemogočajo pravo »dihanje« kože in s tem izravnavanje toplote. Zaradi tega trpi zdravje živali.

Živinorejec pa je na škodi tudi pri mleku in mesu.

Snaga kože je velikanske važnosti. Če koža ni čista, tudi mleko ni snažno. Strokovnjaki so prešteli razne kali, ki se nahajajo v mleku snažnih in zanemarjenih krav: v prvem primeru so našli komaj 1/8 toliko kali kot v drugem. Med temi kalimi je bilo mnogo zdravju zelo škodljivih.

Če hočemo torej imeti lepo in zdravo pa tudi donosno živino, moramo redno skrbeti za njeno snago in ne smemo pozabiti na kožo, posebno poleti.

TOČA JE PADALA...

Marsikod je letos toča že klestila in napravila ogromno škodo. Kaj naj kmetovalec naredi takoj po toči?

To je odvisno od povzročene škode. Koruzo lahko podsadimo vse do konca junija, do srede julija pa lahko sejemo še razne sorte, predvsem činkvantin. Isto velja za fižol. Krompir — pa tudi fižol — moramo takoj po toči poškopiti z raztopino modre galice ali asporja ali z raztopino prahu »Caf-faro«. Drugače nam peronospora uniči ves pridelek. — Kmetovalec mora s trt in iz vinograda takoj odstraniti vse odbite liste in poganjke, odrezati prelomljene rozge in trte nemudoma poškopiti proti peronospori. — Isto mora narediti sadjar. Tudi tu je na mestu škropljenje z modro galico ali asporjem. Škopilo pa naj bo za 1/3 do 1/2 šibkejše kot tisto za trte.

SE BORIŠ PROTI ČRVIVOSTI SADJA?

V listu smo pravočasno dali potrebna priporočila. Z enkratnim škropljenjem z arzenati ali gesarolom ne bomo obvarovali hrušk in jabolk pred črvivostjo, ker metuljčki ne izletajo istočasno. Potrebno je več škropljenj, in sicer vsakih 10 dni od srede maja do konca junija. — Sedaj je nujno potrebno škropiti.

MARGARINA ALI UMETNO MASLO

V Italiji je prepovedan naziv »umetno maslo« in se mora rabiti beseda »margari-

na«. Po nekaterih državah pa prodajajo »umetno maslo«. Izdelujejo ga iz rastlinskih snovi in tudi iz kitovega olja.

Proizvodnja margarine na vsem svetu cenijo na okoli 50 milijonov q. Največji potrošnik je Nemčija z nad 6 milijoni q ali s 13 kg potrošnje na osebo na leto. Pravega masla potrošijo le 6 kg na osebo. Potrošnja margarine se v splošnem zelo dviga predvsem v Rusiji, kjer so odprli v zadnjih 3 letih 4 nove tvornice, in na Japonskem, kjer delajo margarino predvsem iz kitovega olja.

SVEŽI KRUH V ŠKATLAH

Po devetih letih preizkušanj se je ameriški vojaški upravi posrečilo odkriti postopek, ki skozi mesec ohranja kruh tak, kot se vzame iz peči. V zadnji vojni so ameriški vojaki najbolj tožili po svežem kruhu. Od sedaj naprej pa ga bodo imeli na voljo tudi v najbolj neugodnih položajih, kamor ga bodo dobili vedno svežega v posebnih škatlah.

KRIZA PŠENICE

V Italiji se je že večkrat govorilo o krizi vina, ker je njegova prodaja zastajala. Letos pa je nastopila tudi kriza pšenice, ker računajo, da je sedaj ob novi žetvi ostalo neprodanih okoli 25 milijonov q pšenice lanskega pridelka in ne bo na razpolago dovolj prostora za vskladiščenje novega pridelka. Ta bo po sedanjih ocenitvah le za oko-

li 10 % do 15 % nižji od lanske rekordne žetve.

Izkazalo se je, da država ni izpraznila svojih zalog, ki izvirajo od lanske obvezne oddaje, ker ni hotela obremenjavati trga.

Kljub temu ostane tudi za novi pridelek v isti meri kot lansko leto še vedno v veljavi predpis o obvezni oddaji. Količina in cena sta isti. Ker pa je na razpolago premalo državnih skladišč, bodo letos deležni posebne nagrade vsi tisti, ki bodo čim pozneje oddali predpisano količino. — Za izvoz je italijanska pšenica mnogo predraga, saj je skoraj 2-krat dražja, kot ona na svetovnem trgu.

Vse kaže, da v Italiji uživajo vedno manj kruha in močnatih izdelkov, kar bi pomenilo, da se življenjska raven viša. Mnogo kruha se predvsem porabi, kjer je življenjska raven nizka: in vendar bi v stotisočih italijanskih družinah prav radi jedli več kruha, samo če bi imeli več denarja.

Preobilica pšenice pa velja v Italiji samo za mehko pšenico, to je za krušno žito, medtem ko pridelajo še vedno premalo trde pšenice za testenine.

ANDREJ BOLKO

mr. ph.

IMPORT - EXPORT

Farmaceutski proizvodi in kemikalji

TRST - Via Torrebianca 21/II ☎31-315

Športni pregled

NOGOMET

Z nedeljsko tekmo med Avstrijo in Jugoslavijo smo bili razočarani. Čeprav so bili Jugoslovani ves čas v odločni premoči, niso in niso mogli odločiti tekme v svoj prid. Kot vedno jim je tudi to pot manjkalo točnih in odločnih strelcev v vrata. Ves prvi polčas so igrali v prostoru Avstrijev, izsilili so 7 kotov, a vrat se niso dotaknili. Po prvem polčasu je avstrijski reporter g. Meisla takole poročal radijskim poslušalcem: »V Zagrebu Jugoslovani po mili volji gospodarijo na igrišču. Napadalcji oblegajo ubogega Engelmaerja, ki pa je vendar v prvem polčasu vzdržal pritisk. Pričakujemo najhujše šele v drugem delu.« V drugem polčasu so Jugoslovani spet napadali, a nepričakovano so Avstrijci prešli v protinapad, žogo je dobil Koller, stranski krilec in jo z daljave 25 m poslal neubranljivo v mrežo. Med jugoslovanskimi igralci je tedaj nastala prava zmeda in šele po nekaj minutah so se zopet znašli in spet prešli v napad. Tedaj je Rajkovo uspelo izenačiti. Borba za zmago se je nato nadaljevala, Jugoslovani so imeli še nekaj krasnih priložnosti za gol, a uspeh je ostal nespremenjen. Po današnji tekmi je stanje za pokal dr. Gešoja naslednje: Madžarska 10 točk, CSR 6, Avstrija 6, Jugoslavija 5, Švica 1 in Italija 0 točk.

Na Dunaju so se v soboto pomerili B moštvi Avstrije in Jugoslavije in tudi tam je bil uspeh neodločen (2:2). V Grazu pa so proti mladincem Jugoslavije slavili zmago s 3:1, čeprav so Jugoslovani v prvem polčasu vodili z 1:0.

Nemci so vendar enkrat zopet zmagali. To jim je uspelo proti predstavnstvu Norveške v Oslu. Čeprav so Nemci še vedno svetovni prvaki, so njih zmage zadnje čase prava redkost.

V tekmi za pokal evropskih prvakov, v katerem so nastopala najboljša moštva posameznih držav, je zmagalo moštvo Reala iz Madrida, drugo mesto pa je zasedel lanskeletni francoski prvak Reims.

OLIMPIADE

Tudi olimpijske igre s tekmovanji v jahanju so za nami. Te jahalne tekme imajo na sporedu skup-

no 3 discipline. V prvi, Militaryju, je bila prva Anglija in za njo Nemčija, Kanada, Avstralija, Italija in Argentina; prvi posameznik pa je bil Sved Kasteman in drugi Nemeč Lutke-Westhews. V drugi so zmagali Svedi in prvi posameznik je že ponov: o 52-letni Sved Henri St. Cyr, ki je kot pred 4 leti le za malo prekosil gospe Lis Hartel iz Danske. V tretji, tekmovalju čez ovire, je bila prva Nemčija, za njo Italija, Anglija in Argentina, medtem ko je prvi posameznik Nemeč Winkler, za njim pa brata Raimondo in Piero D'Inzeo iz Italije. Največ zlatih medalj si je tako osvojila Švedska (3), nato Nemčija (2) in Anglija (1).

TENIS

Tekme za Davisov pokal se nadaljujejo. V pol finalu je Švedska premagala Anglijo s 3:0 in Italija Francijo s 3:2. Zmaga Italije nad Francijo je pravi čudež, saj je po prvem dnevu tekmovanja vodila Francija že z 2:0.

BOKS

Ze dvakratni evropski prvak srednje-težke skupine Tržačan Mitri je bil zopet premagan. Tokrat ga je po točkah prekosil južnoafriški bokсар Jimmy Elliott.

Zaradi bolezni Italijana Pravisanija so njegovo srečanje s Hernandezom preložili na 28. junij.

KOLESTARSTVO

Komaj so bile zaključene krožne tekme po Italiji, že so v polnem teku dirke po Švici. Ker je tudi Koblet v zadnjem trenutku odpovedal udeležbo, je ta tekma precej izgubila na svojem pomenu. Vsi boljši kolesarji se namreč vadijo za največjo prirediteljsko leto »Tour de France«.

ATLETIKA

Na prvenstvu Slovenije v atletiki je Knezova z zmago nad Slamnikovo postavila nov državni višek v teku na 800 m v času 2:14.7. Tudi Slamnikova, ki je ves prvi del tekme bila daleč pred Knezovo, je s časom 2:15.7 izboljšala lastni višek.

O'Brien je v Los Angelesu sunil kroglo 18,69 m daleč in tako zopet znatno izboljšal svoj in svetovni višek.

V Sangerju je pred nedavnim Dave Sime dosegel v teku na 220 yardov izreden čas 20 sekund in s tem uradno še nepriznani svetovni rekord.

30

Za naše najmlajše

Zvitorepec v Afriki

Zarja pred zatonom

Helga Mirt je nehala gladiti rokavice. Dvignila se je in uprla oči v duhovnika. »Nisem domnevala, da bom morala tako nastopati. Sicer pa spada tudi to med moje službene dolžnosti. Ne morem namreč dovoliti, da bi gospod Vender šel iz hiše in se izpostavil nevarnosti.«

Župnik Ivan je prikimal. »Razumem.« V resnici pa je od vseh besed razumel prav malo. Spreletaval ga je dvom, ki je mejil že na strah. Nekaj je pa spoznal: Helga nima preveč nagnjenja do Adrijane. »Torej, če mi je jasno, prišli ste k meni, ker že tri dni ne najdete Adrijane. Zakaj je zginila?«

»Mislim, da bi Vi morali kaj vedeti«, je odvrnila Helga — saj je zadnje čase vedno obiskovala Vašo cerkev in pomagala pri dobrotelnih društvih. Župnik Ivan je čutil rahel zasmeh v njenih besedah. »Saj je tudi tkala prt za oltar, če se ne motim«, je pristavila obiskovalka. Župnikov obraz je dobil trpek izraz: »Mislim, da Adrijano Doren prav dobro poznam.«

Helga je z neko kljubovalnostjo vztrajala: »Dovolite mi, da

sem odkrita. Mislim, da Adrijana Doren ni nikoli kaj podobnega delala, tkala oltarne prte in pomagala pri dobrotelnosti. — Že od prvega dne sem imela svoje dvome o njej, zdaj pa vem za gotovo.«

»Dostikrat videz tudi moti«, je ugovarjal gospod Ivan.

Helga se je prisiljeno nasmehnila: »Saj sem Vam že rekla, da preden sem prišla k Vam, sem jo že nekajkrat iskala doma. Po naročilu gospoda Venderja, seveda. Govorila sem tudi z vratarico.«

»Tako — ?«

»Vratarice navadno mnogo vedo«, je podčrtala Helga.

Župnik si je mirno prižgal cigareto: »Menim, da osebe, katere je obiskovala Adrijana Doren, jaz prav dobro poznam.«

Helga je stresla z glavo. »V tem se motite«, je ugovarjala. »Ko moški zube glavo, so lahko verni kot otroci ob božičnem drevesu in gospod Ador ni nikakoli izjema. Adrijani se je posrečilo, da jo Ador vidi kot popolnoma drugačno bitje, želi se celo poročiti z njo.« Helgin glas ni več mogel prikriti pikrosti; bil je brez vsakega usmiljenja kot pri ženskah, ki se čutijo čednostne. Trenutek je župnik premišljeval, ali bi dekletu vprašal, čemu ji je zadeva toliko pri srcu, pa se je premislil, ker mu je bilo dovolj jasno. Čednostna — zagrenjena in — zaljubljena, to je bilo zanj gotovo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

24. junija, **nedelja**: 5. pobink., Janez Krstnik
 25. junija, **ponedeljek**: Viljem, Grlica
 26. junija, **torek**: Janez in Pavel, Hrana
 27. junija, **sreda**: Hema, La'ro
 28. junija, **četrtak**: Irenej, Zorana
 29. junija, **petek**: Peter in Pavel
 30. junija, **sobota**: Spomin sv. Pavla, Predislav

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 20. junija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	627—629 lir
avstrijski šiling	23,75—24 50 lir
100 dinarjev	93—95 lir
100 francoskih frankov	157—160 lir
funt šterling	1650—1700 lir
nemško marko	148—149 lir
pesos	13—16 lir
švicarski frank	146,50—147,50 lir
zlato	714—717 lir
napoleon	4650—4750 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 24. junija ob: 9.00 Kmetijska oddaja: 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za rajmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 J. Strauss: »Netopir«, opereta v treh dejanjih; 17.00 Moški zbor iz Doline; 18.00 Koncert tenorista R. Kodermaca; 20.30 Domizetti: »Don Pasquale«, opera v treh dejanjih.

Ponedeljek, 25. junija ob: 18.30 Z začarane police; 18.40 Koncert tenorista P. Pokornjaja; 19.15 Radijska univerza; 21.15 Dvorakovi slovanski plesi; 22. Italijanske kulturne revije; 22.15 Beehoven: Simfonija št. 6.

Torek 26. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Vokalni oktet; 21.00 Radijski oder — A. Christie: »Tri sive miške.

Sreda, 27. junija ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 18.40 Koncert basista J. Antiča; 20.30 Vokalni tercet Metalček; 21.30 Koncert violinista K. Sancina; 21.50 Gershwin: Duga rapsodija; 22.00 Sodobni slovenski pripovedniki.

Četrtek, 28. junija ob: 19.15 Sola in vzgoja; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.15 De Falla: Noči v španskih vrtovih; 23.00 Mozart: Mala serepada.

Petek, 29. junija ob: 9.00 Slovenski motivi; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Slušna igra - Goldoni: »Kremarica«, igra v 3 del., izvajajo člani SING; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Zbor od sv. Ivana; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet.

Sobota, 30. junija ob: 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 16.40 Kavarinski koncert orkestra Pachiorija; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Moški zbor Slovenske filharmonije; 22.00 Beethoven: Simfonija št. 9.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 259: Koliko takse mora plačati dedič državi, ako mu oče zapusti v oporoki hišico z vrtom, vredno dva milijona. Kdo oceni vrednost dediščine? V primeru da ima oče dva sina, ali lahko zapusti enemu več kot drugemu? Prvi je namreč mnogo pripomogel za hišo, drug pa nič.

Odgovor: Dedič mora predvsem plačati 2% od vrednosti dediščine za prepis. Plačati mora nadalje pristojbino - takso, katere višina je odvisna od vrednosti dediščine. Če ta ne dosega 800.000 lir, sploh ni pristojbine. Če vrednost pretega 800.000, a ne 1.500.000 znaša pristojbina 3%. Ta pristojbina se zviša na 4%, če vrednost dediščine presega poldrug milijon, a ne dveh in pol miliona. Dedič mora sam prijaviti vrednost dediščine, pravilnost prijave pa ugotovi Tehnični urad (Ufficio Tecnico), ki skraj redno zviša cenitev za polovico. Če ima oče dva sina, lahko zapusti enemu $\frac{3}{4}$ premoženja, to je prosto razpoložljivo polovico in $\frac{1}{4}$ kot nujni delež. Drugi sin ima pravico do nujnega deleža, v tem primeru do $\frac{1}{4}$ premoženja. Če bi bili 3 otroci ali več, znaša prosto razpoložljiv delež eno tretjino premoženja, ostali dve tretjini se razdelita na toliko nujnih deležev, kolikor je otrok.

Vprašanje št. 260: Ali bi mi mogli povedati, koliko sta vredna 2 zvezka Wolfovega »Deutsch-slovenisches Wörterbuch«?

Odgovor: Pod številko 253 te rubrike smo ocenili trgovsko vrednost dveh knjižnih del, sedaj pa prihajajo takšna vprašanja od vseh strani. Če bi hoteli vestno odgovoriti oziroma ugotoviti vrednost posameznih starih knjig, bi morali organizirati poseben urad, česar pa naš list ne more storiti, ker mu sredstva tega ne dovoljujejo. Zato svetujemo lastnikom starih knjig, naj dajo preceniti knjige človeku, kateremu zaupajo in ga smatrajo za večaka. Ponudijo jih lahko v nakup kakšni knjižniki, kakšnemu ljubitelju starih knjig, trgovcu s starimi knjigami. Wolfov nemško-slovenski slovar je znatno manj vreden kot Pleteršnikov slovensko-nemški, ker je ohranjenih še mnogo izvodov in ker imamo novejšo boljše slovarje, medtem ko ni še nobena nova izdaja prekoslila Pleteršnika. Zato pa tudi ni posebnega vprašanja po Wolfu. Mogoče bi se pa dobil kakšen ljubitelj in zato bi bila na mestu ponudba po »malem oglasu«. — Morellijeva zgodovina (4 zv.) je vredna od 20-25.000 lir. Stare nemške knjige bi mogoče imele veliko vrednost v nemških krajih, pri nas pa je vedno manj ljudi, ki se zanje brigajo.

Ali si že poravnal naročnino?

Gospodična je vstala: »Torej naj sporočim gospodu Venderju, da tudi Vi ne veste, kje se nahaja Adrijana?« Zdelo se je, da je zadovoljna z zaključkom razgovora.

Župnik Ivan je razmišljal, kot da jo ne sliši; guba na čelu se mu je še globlje zarežala. »Čemu je torej zginila?« je vprašal. Ni pogledal Helge, kakor da vprašuje samega sebe. »Čemu torej, če je vse tako napeljala, da doseže svoj cilj?«

Prvič odkar je vstopila, ga je Helga vsa prepadena pogledala. »Ne vem«, se je oglasila. »Za določeno vrsto žensk je tudi zakon le neznosna vez. Določenih nagonov in slè ne more niti dober zakon zatreti. Kakšna drugačna razlaga bi sicer mogla biti?«

Res, kakšna? Nagonsko je župnik Ivan pogledal skozi okno. Sredi dvorišča je stal kostanj, ki je raztezal gole veje proti nebu. »Ko bodo drevesa silila z vejami v zemljo in obrnila korenine proti nebu...« Možna pa je tudi druga razlaga, ki morda ni tako neverjetna, kot se zdi prvi hip.

»Hotel bi govoriti z gospodom Venderjem«, je nazadnje rekel in vstal.

»Menite, da je potrebno?« se je Helga upirala. »Če mi pustite naslov, bom stopil sam k njemu še pred večerom. Prosim Vas, da mu pred mojim prihodom nič ne omenite, kaj Vam je vratarica povedala.«

Rdečica je planila Helgi v obraz: »Nisem vohunka!«

Župnik je zamahnil z roko: »Ne gre za vohunstvo, včasih je lahko tudi vprašanje vesti. Z gospodom Venderjem bom govoril jaz.«

Helga se je vdala: »Če je tako, tem bolje. Meni odzimate neko breme, verjemite mi!«

Ko je župnik ostal sam, je šel z roko preko čela, kakor da hoče odgnati temne misli — Adrijana je morda mrtva v kakem zakotnem skrivališču — morda leži že na mrzli mizi v mrtvašnici. »Sicer bi pa moral to že vedeti, če je res«, se je pomirjeval. Take reči se hitro zvedo. Ko je odprl telefonski seznam in iskal številke raznih bolnišnic, ga je mrzlo spreletelo.

»Kakor smo Vam že po telefonu sporočili, ne poznamo njenih osebnih podatkov. Ne vemo, če je ravno ona tista ženska, po kateri sprašujete«, je pojasnjevala strežnica. »Prinesli so jo pred tremi dnevi. Delavci so jo našli v predmestju.«

Župnik se je zdrznil: zginili so vsi dvomi, ko mu jo je opisala. Otresel se je tudi vseh pomislekov, ki so ga napadali tisti večer, ko je govoril z Adorjem.

»Rad bi jo videl«, je dejal.

Mladi zdravnik, ki je pristopil, je pojasnil: »Mislim, da je prav tista, o kateri govorite. Toda bodite pripravljeni, da ne spravite iz nje niti besedice. Ne črhne nič in tudi odklanja vsako bolniško nego.« Zdravnik je bil še mlad in gotovo ni še okamenel v težki službi. »Hotela je zginiti brez sledu«, je pristavil. »Naklepa ni spremenila. V torbici ni imela prav ničesar, kar bi služilo, da doženemo njene osebne podatke.«

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

AVIOPREVOZNA SKO PODJETJE**Franc Lipovec**

VSAKOVRSNI PREVOZI z osebnimi luksuznimi avtomobili Fiat 1400 za brzo, poroke, pogrebe in druge priložnosti: svečanosti
 Garaža: TRST, Via TIMEUS 4 (Tel. 90-296)
 Stanovanje: Via Fabio Severo 6 (Tel. 33-113)

GLASBENA MATICA V TRSTU

V SOBOTO, 23. JUNIJA, OB 21. URI TER
 V NEDELJO, 24. JUNIJA, OB 17. URI
 V DVORANI STADIONA 1. MAJ

Zaključni nastop gojencev Glasbene Matice

Razen nastopa posameznih gojencev vsebuje spored Sattnerjevo kantato »J. Hiejeva pri-se-ga« za soliste, zbor in orkester.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje**PREDSTAVE NA PROSTEM**

V BOLJUNCU (Na jam):

V SOBOTO, 23. JUNIJA, OB 21. URI

N. V. Gogolj

ŽENITEV

V NEDELJO, 24. JUNIJA, OB 21. URI

I. Cankar

MARTIN KAČUR

V TOREK, 26. JUNIJA, OB 21. URI

Ferdinand Roger

3 + ena

V PETEK, 29. JUNIJA, OB 19.30

V PROSVETNEM DOMU PRI SV. BARBARI:

N. V. Gogolj

ŽENITEV

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphica« s o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477